

VERENIGING
VAN GRIFFIERS

Meerjarenvisie

2025

Borging en versterking van een kwalitatief sterk openbaar bestuur

Meerjarenvisie Vereniging van Griffiers

ALS VERTREKPUNT

De Vereniging van Griffiers (VvG) zet zich in voor een kwalitatief sterk openbaar bestuur. Zo luidt immers de tekst van het eerste artikel van de statuten van de VvG. Volgens artikel 2 is er ook de ambitie om de positie van de griffie te versterken. In dat artikel wordt verder genoemd dat de Vereniging contacten tussen de leden mogelijk maakt. Bovendien wil de Vereniging optreden als belangenbehartiger. Tevens faciliteert de VvG opleidingen, intervisie en onderzoek en onderhoudt de VvG zowel nationaal als internationaal allerlei contacten (artikel 3).

Dit zijn van oudsher de bouwstenen van de missie van de VvG. Twintig jaar na oprichting van de VvG is veel bereikt. Natuurlijk kennen Tweede en Eerste Kamer altijd al een griffier. Ook in het bestuur van gemeenten en provincies is de griffier ondertussen een vertrouwde figuur geworden. Ondanks het feit dat er bij waterschappen geen sprake is van gedualiseerd bestuur, zijn er meer en meer waterschappen die een functionaris aanwijzen die zich in het bijzonder richt op het algemeen bestuur. De griffier heeft zich ondertussen bewezen als een functionaris die een waardevolle bijdrage levert aan het functioneren van de volksvertegenwoordiging.

Nu zijn er ontwikkelingen die impact hebben op de kwaliteit van ons openbaar bestuur¹ en daarmee op het werk van de griffier. Enkele van die ontwikkelingen komen van binnen het openbaar bestuur, zoals een versnipperde volksvertegenwoordiging, een uitdijend takenpakket voor gemeenten, een snelle doorstroom van volksvertegenwoordigers (onder meer vanwege de ervaren hoge werkdruk), integriteitskwesties en minder kennis bij de ambtenaren over de positie van de volksvertegenwoordiging. Er zijn ook ontwikkelingen van buitenaf, zoals de polarisatie in de samenleving, de daarmee gepaard gaande bedreigingen van

¹ De Raad voor het Openbaar Bestuur somt in de publicatie 'Goede Ondersteuning, Sterke democratie' uit 2020 op pagina 15 de nodige zorgpunten op.

ambtsdragers, ondermijning en het verminderd gezag van instituties. Ook is er de behoefte van burgers om meer directe invloed uit te kunnen oefenen op de besluitvorming. Daarnaast is er sprake van dalende ledentallen van politieke partijen en afnemende bereidheid om een politiek ambt te vervullen. Bovendien worden jaren van beperkte financiën voor overheden voorzien, waarmee het voor menigeen aantrekkelijk kan worden om te bezuinigen op het functioneren van het openbaar bestuur.

De VvG maakt zich zorgen om het openbaar bestuur en daarbinnen specifiek de democratie. Juist in deze tijd is het van groot belang dat de VvG zich met extra kracht, ambitie en passie inzet voor een griffier die een actieve rol speelt in het bewaken en bevorderen van de kwaliteit van het openbaar bestuur.

Daartoe gaat de vereniging zich in de komende jaren richten op een zestal aspecten, namelijk 'borging van het ambt', 'versterken externe zichtbaarheid', 'versterken van de volksvertegenwoordiging', 'versterken van de griffie' én 'versterken van de vereniging', zoals nader uiteengezet in de volgende paragrafen.

1. BORGING VAN HET AMBT

Louter de vertrouwde aanwezigheid van een griffier leidt niet als vanzelfsprekend tot een versterking van het openbaar bestuur. De lat moet hoger. De VvG maakt zich al langere tijd sterk voor het profiel van de strategische griffier.² Dit profiel vraagt om een invulling van de functie die wezenlijk verder gaat dan het ondersteunen van de volksvertegenwoordiging. De VvG wil nu, in overleg met de andere beroepsverenigingen in het openbaar bestuur, op basis van dit profiel een algemene normstelling voor het ambt uitwerken die binnen elke overheid de standaard wordt. De normstelling bevat een uitwerking van de door de VvG voorgestane invulling van het ambt. Op basis van deze normstelling wordt niet alleen duidelijk wat de samenleving, te beginnen bij de volksvertegenwoordigers, van een griffier kan verwachten; ook biedt die normstelling een houvast voor de griffier zelf. Wat doet hij wel, en wat moet hij voortaan eigenlijk niet meer doen. Een dergelijke concretisering van het ambt zal de herkenbaarheid van de griffier ten goede komen.

² Zie: VNG, Op weg naar gelijkwaardige verhoudingen, Positionering van de functie Griffier binnen de lokale democratie. Den Haag, 2021.

Naar stellige overtuiging van de VvG is een goed functionerende driehoek (van burgemeester, gemeentesecretaris en griffier, danwel van Commissaris van de Koning, provinciesecretaris en provinciegriffier)³ van groot belang om de kwaliteit van het openbaar bestuur te borgen. De VvG maakt zich er sterk voor dat de griffier binnen die driehoek een gelijkwaardige, gezaghebbende positie inneemt. Dat uit zich in gezag, respect en status voor het ambt.

De griffier kan het niet alleen. De tijd dat er in menig kleinere overheidsorganisatie binnen een griffie slechts een handjevol mensen in deeltijd actief was, moet achter ons liggen. De omvang en kwaliteit van de griffie is een keuze van de raad. De VvG zet zich er voor in dat elke raad, ook binnen de kleinste overheden, een kwalitatief sterke griffie van tenminste drie FTE ambieert. Dat is een minimale voorwaarde om blijvend invulling te kunnen geven aan een volwaardige griffie die een bijdrage levert aan de kwaliteit van het openbaar bestuur. Uitgedrukt in een percentage van het totaal aantal medewerkers van een gemeente is dat nog steeds een zeer bescheiden aantal.

De VvG zet zich tevens in voor het verbeteren van de randvoorwaarden waarbinnen een griffier functioneert. In het rapport 'Eigenstandig en (on)afhankelijk'⁴ is geconstateerd dat de positie van de griffier kwetsbaar kan zijn. Voorkomen moet worden dat de griffier speelbal wordt van de politiek binnen de raad of staten. De VvG stelt zich daarom nadrukkelijk achter de aanbeveling om de (rechts)positie van de griffier te versterken en te verankeren in centrale regelingen. Dit vraagt ook om een eenduidige inschaling, passend bij de verantwoordelijkheden en de plaats van de griffier in het politiek-bestuurlijke krachtenveld.

Tevens moet de griffier kunnen rekenen op een professionele werkgever⁵, die de griffier het vertrouwen en het comfort biedt om stelling te nemen. De werkgever van de griffier moet de griffier rugdekking verschaffen, zeker in situaties waarin de griffier kritisch is over de kwaliteit van het bestuur en de bijdrage die de volksvertegenwoordigers daar zelf aan leveren. De griffier moet niet alleen de ruimte worden geboden om zich te manifesteren, maar ook om te kunnen

³ Op rijksniveau is de situatie, mede vanwege de andere positie van Tweede en Eerste Kamer, anders, waardoor er geen sprake is van een vergelijkbare driehoek. Evenmin is er sprake van driehoeksoverleg binnen de Waterschappen.

⁴ Petra Paulides, Harmen Binnema en Geerten Boogaard: Eigenstandig en (on)afhankelijk, Nieuwe spelregels voor sterkere griffie(r)s, 2023.

⁵ Dat betreft de gemeenteraad, provinciale staten, Tweede Kamer, Eerste Kamer en in zeker opzicht ook het algemeen bestuur van de waterschappen.

beschikken over de daarvoor passende middelen. In overleg met de respectievelijke beroepsorganisaties van raads- en statenleden wil de VvG het besef en handelingsrepertoire hierover bevorderen.

2. VERSTERKEN EXTERNE ZICHTBAARHEID

Een griffier is de eerste adviseur van de volksvertegenwoordiging. Maar daar blijft het niet bij. De griffier richt zich tevens op het bevorderen van de kwaliteit van het openbaar bestuur en de daaraan onderliggende processen. De griffier versterkt de positie van de volksvertegenwoordiging in het democratisch proces. Als spelers binnen het openbaar bestuur, waaronder ook volksvertegenwoordigers, door hun uitingen of handelingen de kwaliteit van het bestuur schaden, dan dient de griffier dit bespreekbaar te maken. Als in het publieke debat de kwaliteit van het bestuur wordt betwijfeld, is de griffier bij uitstek een functionaris die stelling kan nemen. De griffier is immers één van de belangrijkste hoeders van de kwaliteit van het bestuur.

Als de griffier zich in het openbaar laat gelden als voorvechter van de kwaliteit van het openbaar bestuur, dan nemen de zichtbaarheid en bekendheid van het ambt ook toe. Daarvan profiteert dan ook de aantrekkelijkheid van het ambt van griffier. Ook de VvG zelf geeft meer bekendheid aan het belang en de functie van de griffier, mede om de aantrekkelijkheid van het ambt te vergroten. Voor de samenleving moet duidelijk zijn dat de griffier één van de cruciale hoeders van de democratie is en een sleutelpositie in het openbaar bestuur bekleedt.

3. VERSTERKEN VAN DE VOLKSVERTEGENWOORDIGING

De verantwoordelijkheid voor de bevordering van de kwaliteit van het bestuur vraagt om een proactieve opstelling van de griffier. Deze heeft een rol naar zowel de volksvertegenwoordiging als naar individuele volksvertegenwoordigers en de raad als bestuursorgaan. Het bevorderen van democratische besluitvorming staat voorop. Dat kan door het stimuleren van het vakmanschap van de volksvertegenwoordigers en het bewaken van een juiste rolinvulling door alle spelers in het openbaar bestuur. Adequate inzet van het beschikbare instrumentarium en het realiseren van een modern informatiemanagement zijn centrale aandachtspunten in het werk van de griffier. Maar ook het democratisch besef bij regionale samenwerkingsvormen en het betrekken van burgers bij besluitvorming horen daarbij. De VvG levert met de andere beroepsverenigingen een bijdrage aan het verder ontwikkelen van instrumenten die de realisatie van deze ambities ten gunste van de volksvertegenwoordigers ondersteunen.

De integriteit van de volksvertegenwoordigers vormt een wezenlijk aspect van de kwaliteit van het openbaar bestuur. Tot de verantwoordelijkheid van de burgemeester behoort daarmee, samen met de griffier, het bewaken en bevorderen van de integriteit van de volksvertegenwoordigers en om hen, zo nodig, daarop aan te spreken. De VvG zal griffiers van middelen en instrumenten voorzien om het gesprek met en over de integriteit van de volksvertegenwoordigers te kunnen voeren.

De griffier voorziet de volksvertegenwoordiging tevens van kennis en informatie, zoals over ontwikkelingen in andere gemeenten of provincies of van relevante inhoudelijke publicaties. Als de griffier van mening is dat de volksvertegenwoordigers mogelijkheden of kansen laten liggen, kan hij de volksvertegenwoordiging op het goede spoor zetten, ook zonder dat daar eerst om is gevraagd.

Een proactieve griffier richt zich ook op het dagelijks bestuur en in het verlengde daarvan op de ambtelijke organisatie. De griffier houdt het dagelijks bestuur aan een goede en tijdige informatievoorziening aan de raad / de Staten. Ook zal de griffier het dagelijks bestuur er op aanspreken als deze zich niet houdt aan de afspraken over de omgang met de volksvertegenwoordiging of de juiste procedures.

Al met al is de griffier als een anker en verbinder in het veld van politiek, bestuur, de ambtelijke organisatie en, niet onbelangrijk, de inwoners.

4. VERSTERKING VAN DE GRIFFIE

De griffie moet voldoende slagkracht hebben voor de realisatie van de ambities. Dat betekent een samenstelling die in omvang en competenties past bij de ambities en behoeften van haar volksvertegenwoordiging. Voldoende personele capaciteit is een basisvereiste. Maar er dient ook aandacht te zijn voor de binnen de griffie aanwezige competenties.

Een griffier is om te beginnen verantwoordelijk voor de regels, verordeningen en procedures. Van oudsher doet dat een beroep op de staats- en bestuursrechtelijke kennis binnen een griffie. Daarnaast heeft de griffier een belangrijke verantwoordelijkheid in de informatievoorziening. Daarmee worden zijn kennis en inzicht in de mogelijkheden van de hedendaagse ICT en ontwikkelingen op het terrein van AI steeds belangrijker. En als de griffier inderdaad werk maakt van het bevorderen van het publieke debat over de kwaliteit van het openbaar bestuur, dan is het relevant dat er ook kennis over communicatie binnen de griffie beschikbaar is.

In de huidige praktijk zijn nog veel griffies in omvang en aanwezige competenties onderbezet.⁶ Samen met het ministerie van BZK en andere beroepsgroepen in het openbaar bestuur zal de VvG elke volksvertegenwoordiging waar nodig op de gewenste omvang van de griffie aanspreken. Aan een goede positionering, omvang en kwaliteit van de griffie kan de al genoemde ontwikkeling van een generieke normstelling een goede bijdrage leveren. Zo'n normstelling biedt tevens de basis voor het gesprek met de andere partners in het openbaar bestuur over de positionering en het functioneren van de griffier. De VvG wil alle griffiers toerusten om ook binnen de eigen gemeente, provincie, waterschap en het parlement het gesprek over de opdracht en omvang van de griffie aan te kunnen gaan met hun volksvertegenwoordiging (c.q. de werkgeverscommissie).

Het werken aan competenties is geen eenmalige actie. De ambities van de raden en staten en de genoemde externe ontwikkelingen vragen eveneens om permanente (door)ontwikkeling van de griffier en de medewerkers van een griffie. Dat betreft zowel het uitwerken van de verschillende functievereisten als het realiseren en actueel houden van een scholings- en ontwikkelingsaanbod dat daarop aansluit. De VvG wil er bovendien zorg voor dragen dat het aanbod laagdrempelig toegankelijk is voor alle werknemers van een griffie. In dit verband draagt de VvG bij aan het door het ministerie van BZK, VNG en de beroepsverenigingen te ontwikkelen scholingsprogramma 'lokale democratie'. Naast scholing en ontwikkeling wil de VvG ook ruimte creëren voor coaching, mentorschappen en intervisie van, voor en door griffiers. Het realiseren van een passend aanbod alleen is niet voldoende. De VvG zal alle leden en hun werkgeverscommissies er op te blijven wijzen dat ook zij de opdracht hebben zich blijvend te ontwikkelen, zodat elke griffier en medewerker doordrongen is van de noodzaak tot regelmatige training en scholing.

De VvG bewaakt de kwaliteit van het scholings- en ontwikkelingsprogramma, mede door de ontwikkeling van gecertificeerde leergangen. Het gaat om een divers aanbod, dat zich zowel richt op griffiers als op griffiemedewerkers. In het aanbod wordt rekening gehouden met de kennis, ervaring en ambities van de deelnemers. De diversiteit komt ook tot uiting in aandacht voor de vereiste competenties van zowel griffiers als medewerkers.

⁶ Uit de Griffiemonitor 2024 van Necker blijkt dat bijna de helft van de griffies (46%) maximaal 3 fte kent.

Zie ook het onderzoek 'De (in)formatie van de griffie' van Rick Jager uit 2024.

5. VERSTERKING VAN DE VERENIGING

Inspanningen op de voornoemde vijf onderdelen vragen om een sterke vereniging waarbij alle griffiers zich betrokken en mee verbonden voelen. Griffiers van alle overheidsorganisaties moeten het dus vanzelfsprekend vinden om aansluiting te zoeken bij de VvG. De VvG is er bovendien ook voor griffiemedewerkers en raads- en statenadviseurs, belangrijke dragers van het raads- en statenwerk. Gezocht zal worden naar de meest wenselijke vorm, variërend van lidmaatschap tot informatie die ook voor hen toegankelijk is. De VvG wil voor al die verschillende functionarissen bij de griffie een vertrouwde omgeving bieden en waardevol netwerk zijn, waar ze zich thuis voelen. Een omgeving waar ze hun ambities en zorgen kunnen delen. Er zal ruimte zijn voor initiatieven die zich specifiek richten op deze medewerkers, de vorm waarin dient nader uitgewerkt te worden.

Ook zullen vaker kortlopende werkgroepen voor specifieke thema's of subgroepen binnen de doelgroepen van de VvG mogelijk worden gemaakt. Ook om participatie van leden met kleinere griffies te bevorderen. Om verder goed zicht te houden op de veelzijdigheid, wensen en behoeften binnen de Vereniging zullen er vaker ledenpeilingen plaatsvinden.

De VvG streeft naar een meer thematische samenhang in de activiteiten van de VvG. De activiteiten van de VvG, zoals congressen, themabijeenkomsten, workshops, zijn herleidbaar tot de ambities die in deze Meerjarenvisie zijn verwoord.

De belangenbehartiging door de Vereniging is vanzelfsprekend gericht op het bevorderen en versterken van de positie van de griffier binnen het openbaar bestuur. Daarnaast spant de Vereniging zich in om met aandacht voor instroom, doorstroom en uitstroom het boeiende vak van griffier ook in de toekomst interessant te laten zijn. De belangenbehartiging vindt onder meer plaats in overleggen met de Minister van Binnenlandse Zaken en de beroepsverenigingen van raadsleden, statenleden, van burgemeesters en Commissarissen van de Koning, van gemeente- en provinciesecretarissen, van rekenkamers en met de VNG en het IPO. De VvG streeft naar een meer zichtbare vertegenwoordiging in het bestuur en de commissies van de VNG.

Niet alleen de griffiers dienen meer publiekelijk stelling te nemen in de discussie over de kwaliteit van het openbaar bestuur, dat geldt ook voor de Vereniging als geheel. De VvG is een gezaghebbende deelnemer aan de discussie over de kwaliteit van het openbaar bestuur. De VvG wil zich manifesteren in het publieke debat. Daarbij kan het helpen om aantoonbare bijdragen van griffiers aan de kwaliteit van het openbaar bestuur meer over het voetlicht te brengen.

De VvG is een actief deelnemer aan internationale overleggen en uitwisselingen van kennis en ervaringen, mede met als doelstelling om die kennis en ervaringen te benutten voor de doorontwikkeling van de ondersteuning van de volksvertegenwoordiging in Nederland. Meerwaarde van internationale uitwisseling is ook dat het leidt tot reflectie op de vraag waarom wij doen wat we doen. Nu bekleedt de Nederlandse griffier in de internationale context een unieke positie. Ondanks de verschillen trekt de VvG lessen uit de wijze waarop in andere landen functionarissen, zoals bijvoorbeeld 'clerks', zich richten op het versterken van de lokale democratie. Eveneens kan de VvG inzichten ontleen aan de ontwikkelingen die zich in die lokale democratieën voordoen, zoals agressie, polarisatie en verloop binnen de volksvertegenwoordigingen en andersom kunnen wij ook de buitenlandse partners inspireren. Deze dragen bij aan de verdere ontwikkeling van een visionaire blik op de wijze waarop de griffier zich in Nederland dient te ontwikkelen en zijn positie dient in te nemen.

